

3. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МОДЕЛЮВАННЯ В ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННІ, АНАЛІЗІ ТА АУДИТІ

Назаренко І.М.

доктор економічних наук, професор
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПОДАТКОВОГО ДЬО ДІЛІДЖЕНСА ЯК АУДИТОРСЬКОЇ ПОСЛУГИ

Трансформаційні економічні процеси, нерівномірний розподіл податкового навантаження, наявність різноаспектних економічних коливань створюють перешкоди на шляху ефективного використання потенціалу та соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання. Транзитивність економіки, високий рівень податкового навантаження, наявність податкової дискримінації є базисом для виникнення та активізації різноаспектних, латентних ризиків, загроз, які здійснюють негативний вплив на середовище бізнес-суб'єкта.

Складність та багатогранність ідентифікованої проблеми актуалізує необхідність інтеграції ефективних, дієвих інструментів в менеджмент суб'єктів господарювання, використання яких в практичному аспекті не тільки позитивно трансформує управлінський підхід, але й докорінно вдосконалить систему інформаційного забезпечення менеджменту підприємства, структура якого дозволить оперативно виявити ризики та прогалини в управлінні. Відтак, в контурі даної проблеми, актуалізується питання проведення, застосування дью ділідженс в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Дью ділідженс - це супутня послуга аудиту, яка включає повне дослідження підприємства, базується на аналізі кількісних і якісних показників діяльності суб'єкта господарювання, а також системі менеджменту та внутрішнього контролю [1]. Дью ділідженс полягає в ретельному дослідженні ключових податкових питань, потенційних зобов'язань, ризиків. Зазвичай дана процедура проводиться, коли у підприємства змінюється власник, між партнерами укладаються договори про інвестування великих фінансових коштів, відбувається злиття компаній, поглинання дрібних компаній великими [2].

Слід зазначити, що на сьогодні в певній категорії управлінського персоналу підприємств дана системна процедура може асоціюватися з аудитом. Однак ототожнювати дві дані категорії є не доречним, оскільки дью ділідженс не пропонує висловлення думки про фінансову звітність, як в аудиті. Головна мета даної перевірки полягає в зібранні інформації про об'єкт та оцінці потенційних ризиків, пов'язаних з ним [4]. Особливістю застосування даного інструменту дослідження є те, що він може проводитися за різними напрямками (фінанси, маркетинг, податки, право, екологія та техніка). Беззаперечним є факт, що в сучасному мінливому бізнес-середовищі реформування аудиторської діяльності вплинуло на те, що значна кількість аудиторських фірм вимушено перетрансформували специфіку своєї практичної діяльності, розширюючи перелік супутніх послуг з пріоритетним акцентуванням уваги на фінансовому, податковому, правовому дью ділідженсі.

Податковий дью ділідженс - це процес, який об'єднує комплексний податковий аудит компанії, аналіз її фінансової діяльності і вивчення податкового бізнес-середовища організації [3].

**ЗМІСТОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА АУДИТОРСЬКОЇ ПРОЦЕДУРИ
«ПОДАТКОВИЙ ДЬЮ ДІЛІДЖЕНС»**

Сутність	<p>податковий дью ділідженс – незалежна процедура, методичне забезпечення якої базується на застосуванні значної кількості загальнонаукових та спеціальних методів, прийомів дослідження, використання яких в практичному аспекті дозволить на належному рівні провести діагностику системи податкового обліку, правильності, своєчасності складання, подання податкової звітності, виявити порушення податкового характеру, які можуть виникнути в процесі фінансово-господарської діяльності бізнес-суб'єкта, а також ідентифікувати наявність можливих податкових ризиків, яким також притаманна латентність, окреслити контури планування податкового навантаження в стратегічній перспективі.</p>
Мета	<p>комплексна, незалежна діагностика системи оподаткування, організації податкового обліку, податкової звітності, що, в загальній сукупності, забезпечить отримання реалістичної інформації щодо наявності, можливості виникнення податкових ризиків та дозволить об'єктивно оцінити податкове навантаження на підприємство і, у випадку необхідності, ідентифікувати доцільні для застосування інструменти податкової оптимізації.</p>
Завдання	<ul style="list-style-type: none"> - оцінка організації податкового обліку на підприємстві; - перевірка правильності податкового планування; - перевірка правильності обчислення податкових платежів; - перевірка своєчасності сплати податкових платежів; - перевірка правильності застосування податкових пільг; - перевірка правильності складання податкової звітності та своєчасності її подання; - перевірка правильності відображення господарських операцій, пов'язаних з розрахунками з бюджетом, на рахунках бухгалтерського обліку; - перевірка показників фінансово-господарської діяльності з метою ідентифікації ризику недостовірного відображення фінансових результатів в фінансовій звітності; - перевірка правильності відображення інформації у ф. 1. «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за статтями «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (в т.ч. з податку на прибуток)»; - оцінка впливу податкового навантаження на фінансовий стан підприємства; - оцінка податкових ризиків; - визначення доцільних інструментів оптимізації податкового навантаження та ін.
Інформаційна база	<ul style="list-style-type: none"> - документація податкового обліку; - податкова звітність підприємства; - облікова політика підприємства; - бухгалтерські розрахунки; - законодавчо-нормативні документи та ін.
Суб'єкти дью ділідженса	аудитори, аудиторські та консалтингові фірми
Зацікавлені особи	внутрішні стейкхолдери (власники, керівники, менеджери, інші категорії працівників підприємства) та зовнішні стейкхолдери (банківські установи, інвестори, покупці та інші категорії контрагентів)
Документальне оформлення	звіт експерта-аудитора

Рис. 1. Змістовна характеристика аудиторської процедури «податковий дью ділідженс»

По суті, практичне проведення податкового дью ділідженса має базуватися на дотриманні домінуючих основоположних принципів ретельності та об'єктивності.

В проведенні податкового дью ділідженса зацікавлені як внутрішні стейкхолдери (власники, керівники, менеджери, інші категорії працівників підприємства), так і зовнішні стейкхолдери (банківські установи, інвестори, покупці та інші категорії контрагентів).

На рисунку 1 представлено змістовну характеристику аудиторської процедури «податковий дью ділідженс».

Результативність дью ділідженса полягає в тому, що виконання зазначеної процедури дозволяє:

- об'єктивно оцінити реальний фінансовий стан бізнес-суб'єкта;
- чітко ідентифікувати податкові ризики, в тому числі ті, яким притаманна латентність;
- створити достовірну інформаційну платформу для реалістичного планування податкового навантаження;
- здійснити експертне незалежне оцінювання організації податкового обліку на підприємстві;
- розробити систему рекомендаційних заходів, імплементація яких в практичну діяльність забезпечить максимальне зниження негативного впливу податкових ризиків на діяльність бізнес-суб'єкта.

У контексті викладеного вище можемо зазначити, що проведення податкового дью ділідженса передбачає реалізацію сукупності організаційних процедур (загальне знайомство з бізнесом клієнта, укладання договору, формування інформаційної платформи, чітку ідентифікацію завдань перевірки), а також безпосереднє здійснення перевірки, складання звіту експерта-аудитора та його презентацію замовнику.

Отже, результати проведеного дослідження дозволяють констатувати, що застосування податкового дью ділідженса у практичній діяльності в стратегічній перспективі є неминучим, оскільки дана процедура забезпечує ідентифікацію різноаспектних ризиків (в тому числі податкових), створює платформу для підвищення ефективності управлінського процесу.

Список використаних джерел

1. Назаренко І.М., Орехова А.І. «Дью ділідженс»: сутність, призначення та послідовність здійснення. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20. Ч. 1. С. 360-366.
2. Податковий Due Diligence. URL: <https://unac.com.ua/podatkovij-due-diligence/>.
3. Податковий Due Diligence (Податковий аудит). URL: <https://accounting-outsourcing.com.ua/uk/services/tax-and-legal-services/tax-due-diligence>.
4. Ермоленко О. Особенности Vendor Due Diligence сельскохозяйственных предприятий. *Финансовый директор*. 2010. № 7/8. URL: <http://gaap.ru/articles/81293/>.